

з території якої або на території якої їх здійснюють). Держави контролюють перевезення та можуть регулювати їхні обсяги, керуючись внутрішнім законодавством або відповідними міжнародними договорами. На території України іноземні перевізники здійснюють свою діяльність відповідно до її законів, а також міжнародних договорів (ст. 66 Повітряного кодексу України). Підставою для виконання повітряних перевезень є договір, котрий має бути підтверджений документами, що видаються самими авіаперевізниками або уповноваженими ними особами. Такими документами є: для пасажирів – квиток, для багажу пасажирів – багажна квитанція, під час перевезення інших вантажів – авіавантажна накладна. Договірному врегулюванню в міжнародних авіаперевезеннях підлягають тарифи та правила їхнього застосування, що можуть бути встановлені на основі двосторонніх договорів між державами. У разі їхнього прийняття Міжнародною авіатранспортною асоціацією ці тарифи та правила набувають чинності для авіапідприємств тільки після схвалення їх урядами відповідних країн, де ці авіапідприємства зареєстровані. Норми про відповідальність авіаперевізника, що виникає зі здійснення міжнародних комерційних повітряних польотів, містяться, як правило, у двосторонніх угодах про повітряне сполучення і складають найважливішу сферу правового регулювання в міжнародному повітряному праві. Межі відповідальності повітряного перевізника сформульовані у Варшавській конвенції 1929 р. й у Гаазькому протоколі до неї 1955 р. Зазвичай норма про відповідальність складається з обов'язку перевізника відшкодувати шкоду, що виникає з його провини під час повітряного перевезення. У разі смерті пасажирів або заподіяння шкоди його здоров'ю, а також у разі заподіяння матеріального збитку через запізнення під час перевезення перевізник несе відповідальність, якщо тільки не доведе, що вжив усі необхідні заходи або що відповідні заходи неможливо було вжити.

Література:

1. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 20.02.2003р. № 545-IV [Електронний ресурс] / офіційний сайт Верховної Ради України.– Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Повітряне право України : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В. В. Костицького.– Дрогобич : Коло, 2011.– 562 с.
3. Бугайко Д.О., Рибалко О.Л. Тенденції розвитку ринку авіаційних перевезень України / Д.О. Бугайко, О.Л. Рибалко // Економіка, підприємництво та менеджмент: Журнал наукових праць.– К. : НАУ.– 2007.– № 9 .– С.80-85.

Чухліб Р.О.,
студентка,
Інститут аеропортів,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Наशिнець-Наумова А.Ю., к.ю.н.

"СВОБОДА ПОВІТРЯ" ЯК ДВОСТОРОННЯ УГОДА МІЖ ДЕРЖАВАМИ: АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Під міжнародними повітряними повідомленнями (польотами) розуміються повітряні пересування літальних апаратів з перетином державних кордонів більш ніж однієї країни. Здійснювана в процесі таких пересувань транспортування пасажирів та інших об'єктів класифікується як міжнародного перевезення. Який лежить в основі правового режиму повітряної навігації принцип повного і виняткового суверенітету держав над їхньою територією припускає, що перетин іноземним літальним апаратом державного кордону будь-якої країни може бути здійснено тільки після отримання від її компетентних влади дозволу, запитуваного в належному порядку. Дозвільний порядок міжнародних польотів, що впливає з переважаючою міжнародної практики, а також з ряду положень Конвенції 1944 р., означає, зокрема, що перетинання літальним апаратом повітряного кордону іноземної держави в порушення встановлених на цей рахунок процедур може служити підставою для використання щодо цього літального апарату заходів, які вживаються до порушників державного кордону.

Після вильоту межі державної території іноземної держави повітряне судно протягом усього часу перебування в її межах повинна строго дотримувати умов, встановлені законодавчими актами даної країни. Це стосується вимог, що відносяться до самого літального апарату, його екіпажу, пасажирів, вантажів, що перевозяться, багажу і пошти. При цьому відповідно до ст. 11 Чиказької конвенції відповідні вимоги застосовуються до повітряних суден усіх держав без розрізнення їх національної приналежності, тобто на недискримінаційній основі.

Конкретно зазначені вимоги стосуються порядку прибуття, перебування та відправлення повітряного судна, паспортного, митного, імміграційного, валютного, санітарного, карантинного контролю. Передбачаються положення, спрямовані на регулювання польотів іноземних повітряних суден над певними зонами даної країни (наприклад, над прикордонною зоною), вказуються точні маршрути проходження, місця

посадки, висота польоту і т. д. Встановлюється кримінальна, адміністративна та цивільна відповідальність за порушення перерахованих вимог і за шкоду, заподіяну під час перебування повітряного судна на території даної країни.

Національним законодавством та відповідними положеннями Чиказької конвенції (ст. 16 і 29) закріплено вимогу про обов'язкову наявність на повітряному судні, що прибувають в іноземну державу чи зворотному з нього, ряду офіційних і дійсних (не прострочених) документів. До їх числа віднесені свідоцтво про реєстрацію літального апарата в державі прапора, посвідчення про придатність повітряного судна до польотів, посвідчення про наявність у кожного з членів екіпажу необхідної професійної підготовки. Повинні також матися бортовий журнал, дозвіл на користування бортовий радіостанцією, список прізвищ пасажирів із зазначенням пунктів їх посадки (відправлення) і слідування (місця призначення), маніфест і докладні декларації на вантаж. У частині здійснення під час міжнародних польотів комерційної діяльності за невійськовими повітряними судами може визнаватися одна з наступних можливостей польотів, що іменуються "свободами повітря", що фіксуються двосторонніми угодами держав:

1) право на безпосадовочний – транзитний політ над територією даної країни, тобто політ без посадок і здійснення яких би то не було комерційних операцій;

2) право транзитного польоту з посадкою на території даної держави виключно в технічних (дозаправка паливом, ремонт) та інших некомерційних цілях, тобто без навантаження-розвантаження перевозяться об'єктів і без посадки-висадки пасажирів;

3) право вивантаження перевозяться об'єктів і висадки пасажирів, які були взяті на борт в аеропорту держави реєстрації даного повітряного судна;

4) право приймати на борт на території даної держави пасажирів, їх багаж, інші вантажі і пошту, якщо такі об'єкти мають місцем призначення територію держави, під прапором якої експлуатується повітряне судно – держави його реєстрації;

5) право приймати на борт і висаджувати пасажирів, вивантажувати і занурювати об'єкти перевезення при перебуванні на іноземній території, якщо такі мають пунктом відправлення та призначення територію будь-якої третьої держави;

6) право здійснювати всі види міжнародних повітряних перевезень між третіми країнами через територію держави реєстрації повітряного судна;

7) право здійснювати всі види повітряних перевезень між третіми країнами, минаючи територію держави реєстрації повітряного судна;

8) право здійснювати всі види повітряних перевезень між аеропортами одного і того ж держави, іншого ніж країна реєстрації повітряного судна (каботаж).

Перераховані права можуть надаватися повітряним судам не тільки держави їх реєстрації, а й (у разі здачі повітряного судна в оренду) держави-експлуатанта, то в даному випадку самостійно буде вступати в договірні відносини з приводу комерційних прав таких суден. Наділення літальних апаратів, що належать іноземним авіапідприємствам, будь-який з перерахованих "свобод повітря" проводиться на умовах згаданого вище за принцип взаємності і деталізується в двосторонніх угодах, що укладаються зацікавленими державами по проформу, включеної до Чиказьку конвенцію.

Необхідно брати до уваги, що міститься в цьому документі положення (ст. 7) затверджує за кожною державою "право відмовляти повітряним суднам інших Договірних держав у дозволі приймати на борт на її території пасажирів, пошту і вантаж, які перевозяться за винагороду або за наймом і мають інший пункт призначення в межах її території.

Література:

1. Конвенція для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень.– Монреаль, 28 травня 1999 року // Офіційний вісник України.– 2009.– № 33.– 15 травня.– С. 1163.

2. Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.Х. Юлдашев.– К. : Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2004.– 528 с.

3. Фединак Г.С., Фединак Л.С. Міжнародне приватне право : Навч. посіб.– 2-е вид., допов. / Г.С. Фединак, Л.С. Фединак.– К. : Юрінком Інтер, 2000.– 416 с.

4. Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: Теоретичні та прикладні аспекти / О.Х. Юлдашев.– К. : МАУП, 2004.– 576 с.